

<p>УХВАЛЕНО вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди протокол № 3 від « 12 » червня 2020 року</p>		<p>Система управління якістю ХНПУ імені Г.С. Сковороди</p> <p>ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ</p> <p>Економіка освіти</p>	<p>ЗАТВЕРДЖЕНО В.о. ректора Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди Ю. Бончук</p> <p>від « 12 » червня 2020 р.</p>
--	---	--	---

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

ЕКОНОМІКА ОСВІТИ

(назва навчальної дисципліни)

рівня вищої освіти	<u>Першого (бакалаврського)</u> <i>(назва рівня вищої освіти)</i>
галузі знань	<u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> <i>(шифр і назва галузі знань)</i>
спеціальності	<u>051 Економіка</u> <i>(код і назва спеціальності)</i>
освітня програма	<u>Економіка, управління та право</u> <i>(шифр і назва)</i>
Шифр за навчальним планом	<u>ЦДВВС-1.38</u>

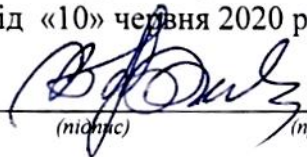
Розробник програми: О. Мельникова кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри економічної теорії, фінансів
і обліку

Рецензенти: В. Сідельнікова кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри економічної теорії, фінансів
і обліку ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Н. Шиловцева кандидат економічних наук,
професор кафедри міжнародного бізнесу та
економічної теорії ХНУ імені В. Н. Каразіна

Обговорено та рекомендовано до затвердження вченою радою юридичного факультету
протокол № 10 від «10» червня 2020 року

Голова ради

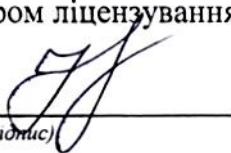
(В.О. Процевський)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Схвалено центром ліцензування, акредитації і контролю якості освіти

Директор

(І. Єсьман)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Пояснювальна записка

Програма *вибіркової* навчальної дисципліни *Економіка освіти* складена відповідно до освітньої програми підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань *05 Соціальні та поведінкові науки* спеціальності *051 Економіка*.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Економіка освіти» є дослідження ключових елементів сучасної системи освіти і державних фінансів у цій галузі, з'ясування особливостей специфіки прояву економічних законів у сфері освіти, шляхів зміцнення ресурсного потенціалу та матеріально-технічної бази, їх ефективного використання у різних ланках системи освіти; формування у бакалаврів комплексу компетенцій при ухваленні економічних, правових і управлінських рішень у сфері освітньої діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Економіка освіти» є: ознайомлення студентів з основними проблемами дисципліни «Економіка освіти»; з уявленнями про зміст, аналітичний інструментарій і напрями розвитку економіки освіти; з низкою напрямів фінансово-господарської діяльності освітніх установ; з основними проблемами і методами управління і фінансування освіти; сприяння формуванню умінь і навиків економічного мислення студентів; теоретичних знань в галузі економіки освіти в умовах розвитку сучасного суспільства; умінь прогнозувати і моделювати поведінку економічних суб'єктів, практичних навиків самостійного аналізу ситуацій і вирішення завдань із застосуванням інституційного підходу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньої програми формуються **програмні компетентності**:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері економіки та у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області професійної діяльності.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 10. Навички міжособистісної взаємодії.

ФК 3. Розуміння основних особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

ФК 4. Здатність описувати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних та прикладних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

ФК 6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ФК 8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері регулювання економічних та соціально-трудова відносин.

ФК 11. Здатність використовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування економічних рішень.

ФК 12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

ФК 14. Здатність проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, стану функціональних підсистем підприємств, організацій та установ.

Передумовами вивчення дисципліни «Економіка освіти» є знання, отримані у курсах «Політекономія», «Економіка, бізнес, економічне мислення», «Історія економіки та економічної думки», «Регіональна економіка», «Статистика» та ін.

Результати навчання за дисципліною

У результаті опанування змісту навчальної дисципліни здобувачі мають досягнути таких **програмових результатів навчання**:

ПРН 2. Демонструвати стійке розуміння принципів економічної науки, особливостей функціонування економічних систем.

ПРН 3. Використовувати аналітичний та методичний інструментарій для розуміння логіки прийняття господарчих рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН 6. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ПРН 9. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН 10. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

ПРН 12. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН 16. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах.

ПРН 15. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

ПРН 18. Набути навички самостійної роботи, виявляти ініціативу та підприємливість, бути критичним і самокритичним.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС 90 годин.

1. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Модуль 1. Теоретичні основи економіки освіти.

Тема 1.1 Освіта як предмет економічного дослідження

Місце та роль освіти в розвитку сучасного суспільства. Сутність категорії “освіта”. Освіта як результат, сума суспільнозначущих знань. Освіта як процес передачі знань. Освіта як організаційно-економічна система. Освіта як предмет економічного аналізу. Предмет курсу “Економіка освіти”. Економіка освіти в системі економічних наук. Функції освіти. Економічна функція освіти. Освіта як інститут соціалізації індивідів. Економічне виховання та економічна освіта. Методи дослідження економічних явищ і процесів у сфері освіти

Тема 1.2. Освіта в економічних дослідженнях

Освіта в класичній політекономії. Зростання уваги до проблем освіти в економічних концепціях протягом ХХ ст. Українські та російські дослідження економічних проблем освіти. Концепція людською капіталу в теоріях економічного зростання. Освіта в концепціях менеджменту. Економічні аспекти в соціологічних концепціях освіти. Освіта в теоріях постіндустріального суспільства. Постмодернізм про сучасну роль освіти. Місце і роль освіти в сучасних футурологічних дослідженнях. Освіта в інформаційному суспільстві.

Тема 1.3. Система організації та управління освітою

Загальне поняття системи освіти, її структура: дошкільна освіта, загальна середня освіта, середня спеціальна освіта, вища освіта, післядипломна та друга освіта, самоосвіта, аспірантура і докторантура. Первинна освіта. Загальна і спеціальна освіта. Професійна освіта. Формальна і неформальна освіта. Безперервна освіта. Освіта протягом життя. Дистанційна освіта. Навчання на робочому місці. Особливості організації процесу освіти. Правові засади організації системи освіти в Україні. Закон України “Про освіту”. Форми організації освітньої діяльності. Освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні. Цілі та функції державної політики у сфері освіти. Стратегія держави в галузі освіти. Гарантії держави щодо функціонування національної системи освіти. Громадське самоврядування в системі освіти. Функції МОНУ і його структурних підрозділів у державному управлінні освітою. Роль статистики й інших видів інформації в управлінні освітою.

Тема 1.4. Планування розвитку освіти

Планування розвитку освіти як складова частина планування народного господарства.

Планування розвитку мережі шкіл і чисельності учнів. Планування підготовки спеціалістів з вищою освітою. Прогнози розвитку контингенту учнів, педагогічних кадрів, мережі навчальних закладів, затрат на освіту. Прогнози потреби в кваліфікованих кадрах.

Модуль 2. Фінансування та соціально-економічна ефективність освіти

Тема 2.1 Фінансування системи освіти

Фінансування освіти: сутність, функції, джерела. Механізм державного фінансування освітньої галузі: методи, форми. Державне стимулювання залучення фінансових коштів у сферу освіти. Змішані форми фінансування освіти. Роль і форми участі підприємств у фінансовому забезпеченні освіти. Кредитування освіти та форми його організації. Ваучерна освіта. Навчальні виробничі програми. Благодійні та спонсорські внески. Фінансова допомога національних та міжнародних суспільних фондів. Міжнародне фінансування освіти.

Тема 2.2. Економічна діяльність навчального закладу

Навчальний заклад як суб'єкт господарювання. Типи і види навчальних закладів. Господарська діяльність навчального закладу. Підприємницька діяльність закладів освіти. Особливості кошторисного фінансування державних навчальних закладів. Бюджетні та позабюджетні кошти та їх роль в системі фінансування навчальних закладів. Складання кошторисів закладів освіти різних типів та форм. Менеджмент і маркетинг у сфері освіти. Функції менеджменту в навчальному закладі. Менеджер освіти — його професійні якості та специфічні функції. Освітні послуги як специфічний об'єкт ринкових відносин. Реклама у сфері освіти. Вартість освітніх послуг. Особливості процесу праці у сфері освіти. Кадровий потенціал навчального закладу. Основні принципи організації навчальної роботи. Організація оплати праці у сфері освіти. Мотивація праці педагогічних працівників. Навчально-матеріальна база освіти.

Тема 2.3. Економічна ефективність освіти та методи її оцінки

Поняття ефективності освітньої діяльності. Економічна ефективність. Соціальна ефективність. Соціально-економічна ефективність. Критерії ефективності освітньої діяльності. Внутрішня і зовнішня ефективність. Кінцеві результати освітньої діяльності. Аналіз затрат і віддач. Приватна і суспільна норми віддачі. Аналіз затрат і результативності: переваги і недоліки методу затрат і результативності. Показники вихідних ресурсів, процесу, випуску та кінцевих результатів.

Тема 2.4. Глобальні проблеми освітньої діяльності

Перспективи розвитку освіти в умовах становлення інформаційного суспільства. Трансформація сучасної системи вищої освіти. Болонський процес. Інтернаціоналізація та глобалізація освітньої діяльності. Особливості організації та розвитку освіти у країнах світу. Реформи в освіті різних країн: спільні риси та відмінності. Основні проблеми організації та фінансування систем освіти у розвинених країнах. Країни, що розвиваються: основні проблеми в освіті та шляхи їх вирішення.

3. Засоби діагностики успішності навчання

Система контролю та оцінювання знань, умінь і навичок тих, хто навчається, враховує як аудиторну діяльність студентів, так і їх самостійну роботу та виконання індивідуальних завдань.

Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться в наступних формах:

1. Оцінювання знань студента під час навчальних занять (опитування, тестування, вирішення задач, розрахунки показників та побудова графіків та діаграм на основі статистичних даних).

2. Оцінка виконаних завдань для самостійної роботи, захисту доповідей з опрацьованих самостійно студентом питань та проблем.

3. Оцінка виконання індивідуального завдання за критерієм відповідності роботи змісту, ілюстративності, комплексності і завершеності дослідження.

4. Проведення поточного модульного контролю (передбачено 2 модульних контрольні роботи у формі різнорівневих завдань, що передбачає тестові запитання, аналіз ситуацій та

тверджень, розв'язання задач)

5. Проведення заліку.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік

5. Рекомендовані джерела

Базові

1. Бачо Р.Й. Лекції з дисципліни «Економіка освіти» (для студентів всіх напрямів та спеціальностей), Берегово, 2017. URL: http://okt.kmf.uz.ua/valaszt/oktat-valaszt/III.evfolyam/III.evfolyam_02-felev/Oktatas-gazdasagtan/Oktatasgazdasagtan_eloadasok%202017.pdf
2. Каленюк І. С. Економіка освіти: Навч. посіб. — К.: Знання України, 2003. — 316 с.
3. Ковальчук Т.І. Економіка вищої школи: навчальний посібник. [для магістрів першого року навчання напряму 0101 „Педагогічна освіта” спеціальності 8.010106 „Соціальна педагогіка”].— К.: ДАКККіМ, 2010. – 220 с.
4. Падалка О.С., Каленюк І.С. Економіка освіти та управління: посібник - К.: Педагогічна думка, 2012.– 184 с.

Допоміжні

1. Аношкіна Л. І. Економіка вищої освіти : тенденції та перспективи реформування / Л. І. Аношкіна. - К.: Видавничий дім «Корпорація», 2005. - 368 с.
2. Боголіб Т. Принципи управління вузом : монографія. – К. : Знання, КОО, 2004. – 204 с.
3. Державна національна програма “Освіта” (“Україна XXI століття”). – К.: Райдуга, 1994. – 61 с.
4. Закон України «Про вищу освіту». - URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
5. Закон України «Про дошкільну освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2628-14#Text>
6. Закон України «Про освіту». – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
7. Закон України «Про повну загальну середню освіту». – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#n984>
8. Корсак К. В. Освіта, суспільство, людина в XXI столітті: інтегрально-філософський аналіз: Монографія. — К. — Ніжин: Вид-во НДПУ ім. М. Гоголя, 2004. — 224 с.
9. Каленюк І. С. Гонта О. І., Вербовий М. П. Холявко Н. І. Інтеграція вищої освіти України в Європейський та світовий освітній простір : економічний вимір :Монографія. – Чернігів : РВК «Деснянська правда», 2011. – 165 с.

6. Додаткові ресурси

1. Бібліотека імені В. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua>
2. Державний комітет статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Інститут економіки і прогнозування НАН України URL: <http://www.ief.org.ua>
4. Міжнародний центр перспективних досліджень URL: <http://www.icps.kiev.ua>
5. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>
6. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua>
7. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
8. Офіційний сайт Організації об'єднаних націй. URL: <https://www.un.org/ru/>
9. Офіційний сайт Управління освіти Харківської міської ради. URL: <http://edu.kharkov.com>